

4. แนวคิดเกี่ยวกับตัวแทนกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่จะมีส่วนร่วม

การที่จะให้ผู้นั้นมีส่วนร่วมได้เสียทุกคนมาร่วมด้วยก็มีขีดจำกัดในหลาย ๆ ประการ จึงมักมีระบบตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ซึ่งควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- การที่บอกว่ามาร่วมจากกลุ่มต่างๆ นั้น เป็นตัวแทนบุคคลจากกลุ่มนั้นๆ จริงหรือไม่เพียงใด มากกว่านั้นในกลุ่มต่าง ๆ บางกลุ่มอาจต้องจำแนกย่อยไปอีก เช่น เป็นตัวแทนของเกษตรกร แต่เป็นตัวแทนระดับใดของเกษตรกร (เกษตรกร รายใหญ่ รายกลาง รายย่อย) และเคยเป็นผู้ทำการเกษตรมานานเพียงใด (ควรอย่างน้อย 2-3 ปีขึ้นไป ถ้าน้อยกว่านี้อาจซื้อต้นไม้ไปลงปลูกไม่ถึงปีก็ได้เป็นเกษตรกรแล้วก็ได้)
- การได้รับเลือกมาหรือไม่ หรือได้รับการเสนอชื่อ จากที่ประชุมของผู้มีอาชีพหรืออยู่ในกลุ่มนั้นจริงและควรมีผู้ที่มิสืบทอดเลือกตั้งมาประชุมมากเพียงใด (เช่นมากกว่า 2 ใน 3) เป็นต้น เพื่อให้มั่นใจว่าการได้ผู้แทนมามีส่วนร่วมนั้น ได้มาตามหลักประชาธิปไตยที่ดี
- การที่ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นตัวแทนของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนานเกินไปหรือไม่ เช่นเกินกว่า 4-8 ปี อาจบอกสภาพการณ์ได้อย่างน้อย 5 ประการ คือ
 - เป็นตัวแทนได้จริงจนกลุ่มนั้นเลือกเป็นตัวแทนซ้ำอีก
 - ให้ความอุปถัมภ์ผู้ที่จะเลือกคนมาดี แต่อาจไม่เป็นตัวแทนที่ดีนัก
 - เป็นผู้ที่ปรับตัวเข้ากับกลุ่มที่จะติดต่อด้วยได้ดี แต่อาจไม่เป็นตัวแทนที่ดีนัก
 - กลุ่มนั้น ๆ มีระเบียบกติกากการคัดสรรตัวแทนหรือไม่ เช่นมีกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง ก็น่าจะเป็นตัวแทนของกลุ่มที่แข็งแกร่ง
 - กลุ่มนั้น ๆ อาจไม่สนใจงานนั้นจริงจิง จึงอาจพบว่าผู้ที่เป็นตัวแทนก็เป็นไปเรื่อย ๆ โดยสมาชิกกลุ่มนั้นก็ไม่ได้สนใจ แทบไม่พบปะประชุมกันหรืออาจไม่ค่อยทำกิจกรรมของกลุ่มอยู่แล้ว อย่างนี้ก็คงไม่เป็นผู้แทนที่สนใจมีส่วนร่วมทำกิจกรรมดีเท่าที่ควรนัก
- บุคคลนั้นบางกรณีพิจารณาว่าเป็นตัวแทน แต่อาจไม่เป็นตัวแทนแล้วก็ได้ เช่น ผู้ใหญ่บ้านอาจไม่ใช่ตัวแทน ของเกษตรกรที่ยากจนในหมู่บ้าน หรือไม่ใช่ตัวแทนชาวบ้านซึ่งเกือบทั้งหมดทำอาชีพการเกษตร แต่ผู้ใหญ่บ้านค้าขายและมีอาชีพผู้ใหญ่ว่าง (คือได้รับค่าตอบแทน และสวัสดิการจากกระทรวงมหาดไทย) จึงไม่ควรเป็นตัวแทนที่ดีของเกษตรกร ยกเว้นผู้ใหญ่บ้านนั้นยังทำการเกษตรอย่างจริงจังด้วย